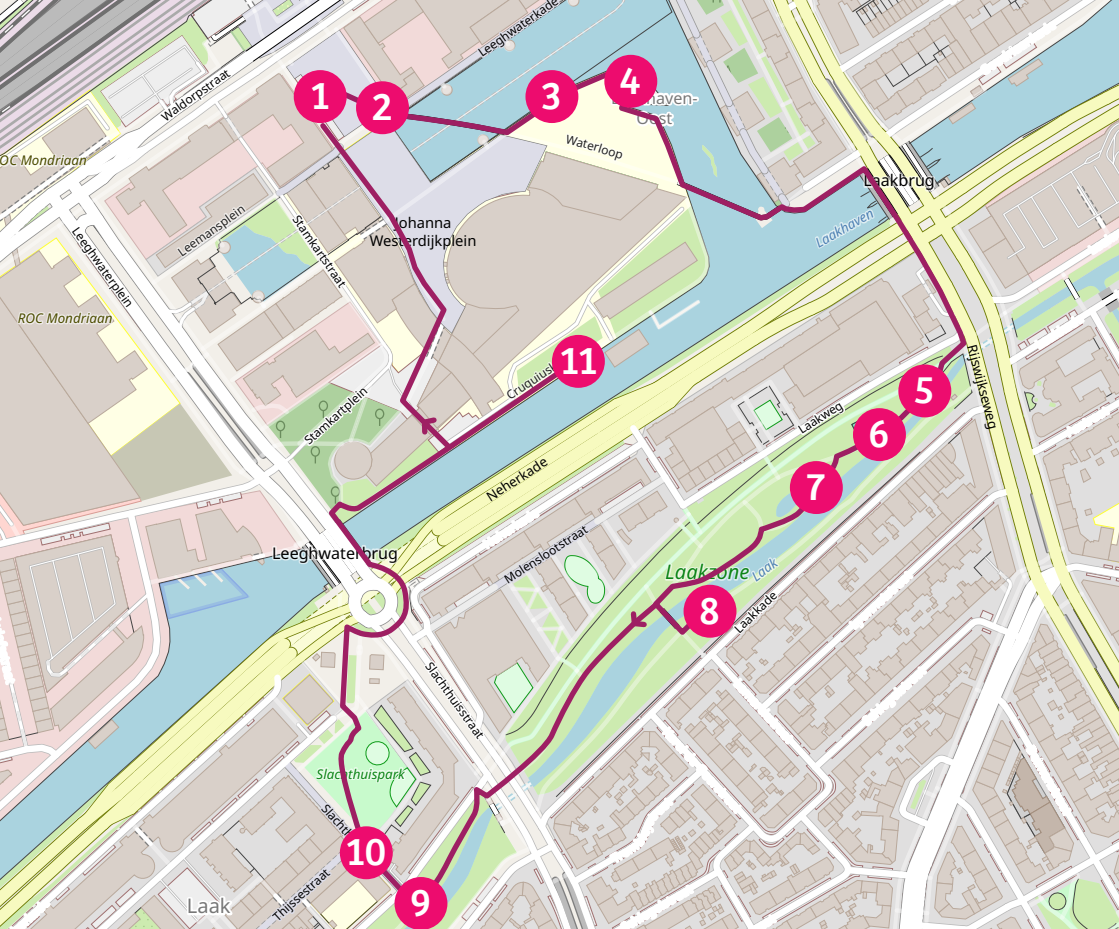

Wandelroute

Hollands Spoor - Natuur is overal!

Parnassia Groep locatie Johanna Westerdijkplein Spoorwijk/Laak, direct achter station Hollands Spoor, lijkt op het eerste gezicht geen plek waar de natuur je met gezang, bloemengeuren en rust ontvangt. Maar niets is minder waar. Ook in deze omgeving is er overal natuur. Dat begint al op het terrein van de Haagse Hogeschool, onze directe burens. Er is van alles te ontdekken. Onderweg kom je (water)vogels, stoeplantjes en bomen tegen, kan je luisteren naar natuurgeluiden en geuren opsnuiven van bomen en planten. Deze route is ruim 2 km en duurt ongeveer drie kwartier. Afhankelijk van wat je nader wilt bekijken of niet. Het is aan jou: het is niet erg om een punt over te slaan.

Plattegrond

1 Startpunt (en eindpunt)	7 Riet
2 Platanen	8 Knotwilgen
3 Stoeplantjes onder de bomen	9 Zwarte els
4 Watervogels en eilandjes	10 Slachthuisplein
5 Plan Laakzone	11 Paadje langs het water met mooie korstmossen
6 Knotwilgen	

Bomen vol leven

2

Direct voor het Parnassiegebouw staan bomen die gehuld zijn in een camouflagepak. Vroeger dacht men dat platanen (zo heten ze) niet van die goede bomen waren voor insecten en andere dieren. Maar sinds kort weten we dat dat niet klopt. Twee fanaten uit Bergen op Zoom onderzochten vijf jaar lang de platanen in hun stad en vonden veel diertjes die overwinterden achter de losse schorsdelen, waaronder 38 soorten wantsen. Op de foto zie je een gewone oorworm die in een van de platanen op het plein woont.

Zoek een mooi exemplaar uit en voel maar even aan de schors. Bekijk hem beter. Zie je misschien kleine beestjes? Als je een loep of vergrootglas hebt, of een zaklamp in je telefoon, kan je misschien meer ontdekken. NB: als er een stukje schors afbreekt en er zit een insect onder, zorg dan dat je hem veilig terugzet.

Wilde planten

3

Onder de twee rijen platanen links van de loopbrug groeit van alles! Waaronder een plantje dat je misschien kent uit de keuken, en dat hier zomaar spontaan is gaan groeien. Wrijf maar aan een blaadje en ruik.

Hoeveel verschillende stoeplantjes tel je onder de bomen? Op de route kun je er nog veel meer tegenkomen. De plantjes zijn soms piepklein. Planten in de stad zijn slim (de hele natuur trouwens) en passen zich aan de omstandigheden aan. Leuk om even van dichtbij te bekijken, op je knieën en/of met het loepje.

Watervogels op de route

Onderweg is er bijna altijd water te zien. Daar horen ook watervogels bij. Zwemmende vogels die soms hun nesten bouwen op eilandjes, bijvoorbeeld die bij het hogeschoolterrein. Loop naar de linkerpunt van het grindplein waar de ronde vormen in het water steken.

Ga lekker zitten en kijk. Wees ook even stil. Wat hoor je? Welke watervogels herken jij? Check of je de vijf hierboven tegenkomt.

4

Groene Laakzone

Na de Laakhaven (het grote water) te zijn overgestoken kom je bij een smaller stroompje. Dit is het riviertje de Laak. Langs de oevers wordt het steeds groener.

Dat komt doordat de Laakzone een van de 11 Haagse ecologische verbindingszones is. Dat zijn groene "wegen" die de grotere parken,

landgoederen, bossen en duinen met elkaar verbinden. Zo kunnen dieren zich veiliger door de stad verplaatsen. De ecozones worden zo natuurlijk mogelijk ingericht. Er zijn schuilplekken voor dieren, zoals bosjes of dood hout.

Als je alle ecoroutes op de kaart wilt zien, [klik dan hier](#).

5

Knotwilgen

6 8

De wilgen aan beide kanten van het water zijn schietwilgen. Ze worden geknot (bijgeknipt) en zo krijg je knotwilgen. Door steeds weer te knotten ontstaat in de knot van oudere knotwilgen een voedselrijk kommetje. Zaadjes die daar inwaaien komen terecht in een natuurlijke bloempot. Zo kan je jonge vlieren, lijsterbessen, fluitekruid, kleefkruid en brandnetelplanten tegenkomen in de wilgen. Ook in de knotwilgen langs de Laak gebeurt dit. Weet je welke planten het zijn? (je kan een opzoek-app als ObsIdentify of Plantnet gebruiken).

In de knot gebeurt nog meer. Doordat er water in blijft staan, gaat het hout rotten en ontstaan er holtes in de boom. Kleine zoogdieren, vogels en insecten maken daar dankbaar gebruik van als slaapplek of om in te nestelen.

Riet

7

Riet is goed in het doorstaan van stormen. Het is flexibel, en ook sterk. Bovendien zitten rietbladeren met een lange schede rond de stengel vast. Deze schede zit niet aan de stengel, maar er omheen. Daardoor ontstaat een huls die kan draaien. Bij harde wind draaien de bladeren gewoon weg. Probeer maar of je een blad kunt laten bewegen rond de hoofdstengel! Pas wel op, riet kan scherp zijn.

In het riet leven vogels. In het poeltje aan het begin van het pad, kan je als je geluk hebt een nest zien. Van wie?

Zwarte Els

Het klinkt als de naam van een waarzegster, maar het is een boom. De zwarte els is een boom die je vaak bij het water ziet. Er hangen verschillende 'versieringen' aan een zwarte els: vrouwelijke zwarte propfen (die beginnen als rode katjes, dan groene propfen worden en vervolgens zwarte) en mannelijke lange, rood-gele katjes. Uit de mannelijke bloemen komt stuifmeel.

9

De wind zorgt ervoor dat het stuifmeel op de vrouwelijke bloemen komt.

Omdat de zwarte els goed tegen natte en moeilijke omgevingen kan, wordt zij wel gezien als een symbool voor veerkracht en doorzettingsvermogen bij tegenslagen.

Slachthuisplein

10

De naam klopt! Tot 1985 stond hier een slachthuis. Je ziet het nog een beetje terug in de grote overkapping en aan de gele poortgebouwen. En ook in het bronzen beeld op het plein, waarin rund en mens met elkaar verweven zijn. Het kunstwerk is van de Voorburgse kunstenaar Aart van den IJssel. Mens en dier heet het.

In de bomen op het plein kan je nestkasten voor vogels en vleermuiskasten vinden.

Soms hebben halsbandparkieten de ingang wat groter gemaakt, je ziet dan nog de sporen van hun gehak.

Korstmossen

Deze plakken op steen, op bomen, op van alles eigenlijk, zijn geen mossen maar korstmossen.

Het verschil: een mos is een echt plantje, een korstmos is een symbiose (samenwerking) tussen een schimmel en een alg. De schimmel zorgt voor water en mineralen en beschermt tegen uitdrogen, UV-straling en vraat. Een alg of blauwwier maakt voedsel via fotosynthese en deelt dat met de schimmel. Goeie deal dus.

Korstmossen groeien extreem langzaam, hoogstens een paar millimeter per jaar. Respect dus als je een groot dooiermos (die gele plakken) ziet van wel een centimeter of 15 doorsnede!

Route via de app

Wil je de route liever op je telefoon bekijken? Open de wandeling dan in de IVN Natuurroutes app. Scan daarvoor de onderstaande QR-code.

IVN Den Haag e.o.

Deze wandelroute is ontwikkeld door natuurgidsen van IVN Den Haag e.o. en door medewerkers van de Parnassia Groep. Kijk voor gratis natuurexcursies in en rond Den Haag op iundenhaag.nl

Over de Groene GGZ

Parnassia Groep is ambassadeur van de Groene GGZ; een landelijke beweging om groen en natuur meer te integreren in behandelingen en op GGZ locaties. De Groene GGZ is een initiatief van IVN Natuureducatie en Nature for Health.